

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1902. MÁRCZIUS HÓ 23.

II. ÉVFOLYAM 6. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felélős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

Kérjük azokat a t. vidéki előfizetőket, a kik az előfizetéssel hátralékban vannak szíveskedjenek az előfizetési díjat beküldeni, mert ellenesetben postai megbízást leszünk kénytelenek küldeni, a mi több költséggel jár.

az „ALFÖLD“ kiadóhivatala
Józseffőherceg-ut 22.

TALPNYALÓ VÁROSOK.

Arad, márczius 23.

Márczius hónapban, mikor kárpátoktól az adriáig minden magyar ember szive a hon-szerelemtől repes és örül annak, hogy ezer éves hazánk történetében egy világra szóló, és korszakot alkotó közjogi eseményt ünnepelhet, ugyan akkor akadnak városok, melyeknek társadalmában a vezető szerepet vivő férfiak a torony alatt, a tanács ülésen olyan indítványokat tesznek — miáltal nevetségese teszik városuk polgárait.

Egy miniszteri állás mindenestre hatalmas közjogi pozíció. De egy csepet sem közjogi esemény az, ha az állam rendszer-gépezetében egy elkopott csavart ujjal cserélnék fel. Hiszen az állameszme gépezetének már évtizedek óta meg van az a folytonosság teljes működési iránya, melyet egy elkopott csavarnak a hiánya, vagy ujjal való felcserélése meg nem állit, meg nem rendit, és még kevésbé ad neki más irányt a működésre.

És mégis, nemzeti életünk gépezetében egy új csavar elhelyezése egyes városokban milyen óriási riadalmat okoz. Talpra áll a mameluk sereg és zengi a hozsannát az új

hatalmasnak és két kézzel szorja neki a bizalom előlegét. Hiába való aztán egyes igaz érzésű hazafinak a felszólalása, tiitakozása, nem használ semmit az igaz szó. Koncentrálódik a talpnyaló sereg, és lehurrogja az igaz mondót. És készül a felirat, a hódolat jegyében és a meghunyászkodás a koneleső pizkosság leple alatt.

Arad, mely a magyar történelemnek egyik legkimagaslóbb nevezetessége, a hol a rémuralom a legádázabb, legsötétebb, legördögibb funkciót végezte. Ebben a városban kellene a felfelé való hódolatok nyilvánításában a leg-tartózkodóbnak lenni, és ez éppen megforditva van! Miért? Mert társadalmának ninesen elég önállósága és lelki ereje ahhoz, hogy mikor meg van az alkalom arra, hogy vezetőit a haza szeretett, a lelkiismeretesség sugalátának a hatása alatt válassza meg, hanem — a helyett a mellék érdekek titkos szálai fűzik át hazaszeretetének lelkiismeretlen hamis megnyilatkozását.

Vagy miért nem indul ki a torony alól a két színű uszály hordozás eszméje helyett más, hazafias indítvány, mely a magyarság elismerését, köszönetét és háláját vonná maga után. Miért kell például a Kossuth-szobor ügyét kívülről a nép szájából bevinni a torony alá, hogy az onnét a megvalósulás lehetőségének céljából feljebb vitessék?

Bizony ahhoz ninesen elég bátorsága a mameluk hadnak, hogy hazafias eszmékkal járjon elől, hanem a mikor uszályhordozásra, talpnyalásra van szükség, lázas tevékenységgel körömszakadtig küzd annak kivitelén.

Nagy szégyen az Magyarországra, hogy olyan satnya tehetetlen társadalma van, és hogy számot tevőbb városaiban a liberalizmus leple alatt a mameluk had ronggyá tépi azt a szellemet, mely a felvilágosodás, az önállóság és az igaz szabadság felé vezetne.

Üdvözljétek hát csak dicsővárosok Arad, Nagyvárad, Marosvásárhely, Esztergom, Eger, Horánszkyt, az új minisztert és szorjátok neki két kézzel a bizalom előlegét, hiszen megérdemli: mert tényleg senkinek semmi kifogása sem lehet az új miniszter személye ellen. De az az egy bizonyos, hogy ő reá is ugyan az a sors vár min: elődjére, hogy még a kutya se ugatja meg barátságosan, hogy ha tevékeny, dicsőséges munka után távozni lesz kénytelen.

Hja így van ez már, a liberalizmus eszméje a farizeusoknál addig hódoló, és fenséges, a míg a *hatalomnak* egy kimagasló alakja lenem törött. Ha letört, akkor a következőn van sor, hogy körül nyalják kezét, lábát.

Szegény magyar társadalom járjad csak tovább azt a lealázó dervis táncot, úgy a mint azt a vezetőid érdekei megkívánják. Majd csak egyszer bele fogsz unni, a mikor belátod, hogy az másként is lehetne . . . Csak már akkor késő nelegyen!?

HONISCH L. ISTVAN.

NYILASSI SIRJÁNÁL.

(Előadta LÁSZLÓ GYULA, az aradi színtársulat tagja.)

Örök tanyává épült át a fészek,
S lakója mégis újra utra kel:
Hogy ideje letellett a színésznek,
Barátot, nézőtért, hazát cserél.
Ábrándjaink felhője szétenyészett
Bokretás, tíg házzszentelő után,
Jöcünk, megyünk, — az állandó színészet
A temetőn született meg csupán.

Bizony, pajtások, ragytok egyneháyan,
Kik itt várjátok a nyarat, telet,
A kiknek itt, e kő-lakott hazában
A legutolsó állomása lett.
Hogy batyúját kötözgeti az útra:
És széjjelnéz magán a kőszá nép,
Éc-ec után, siratra látja újra,
Hogy egy megint nem költözik odébb.

A másvilági csontos, néma gárda
Egy emberét fődöd, te sima kő!
Míg egy ország a kacagásra várta,

Fáradtan, itt tért megpihenni ő.
Egy nemzedék baját, gondját elűzte
Szaván a jég is harmatcseppre vált:
És ő, titkolt keserűséggel küzdve
Maga kereste a véres halált.

Őpé volt a jókedőnek uradalma,
Ő vetett, — s nézte, más hogyan arat.
A földjét osztogatta jobbra-balra,
Hogy aztán neki semmitem maradt.
Neki az élet-termő rónaságon
Csak koró nőtt, melynek tuskéje szúr,
S mert senkije se volt a nagy világon,
Úgy halt meg, mint a végzett földesúr.

Emlékezel: királyként ünnepeltünk,
Ha ajkadról az élc, a móka szolt
Egy mosolyodra ujjongott a lelünk,
De ez a tréfád — nem jó tréfa volt.
Hogy virágot hoztunk a ravatalra
Csodát reméltünk, újabb változást:
Hogy föltámadsz, s ragyujtsz a régi dalra
S kikacagod a temetést, a gyászt.

Felhős, fekete kedve volt az égnek,
Haragó lángokban izzott a nap
Szomorkodtak a tenger földi vétek:
S a mérhetetlen gonoszság miatt.
Fölhívták hát a legoidámabb lelket,
S a fekete felhő mindjárt letűnt:
Mókáddal az istent kiengeszteltek
S jókedőben megbocsátott nekünk.

Bizony, pajtások, ragytok egy néhányan,
Kik itt várjátok a nyarat, telet,
A kiknek itt, e kő-lakott hazában
A legutolsó állomása lett.
Hogy készülünk a szíctépo búcsúra,
S szemünk a hantok sorján széttekint:
A költözőkből hiányzik egy újra,
Valaki köztünk itt maradt megint . . .

FARAGÓ REZSÓ.

A NŐ JOGA.

A mai korban mindenkinék megvan a maga joga: férfinak és nőnek egyaránt. A haladó kor lassanként lerontja a korlátokat, melyek azok gyakorlatát fosztyezik, vagy lehetetlenné teszik. Mindinkább közeledünk a teljes szabadság magasztos eszméje felé s a teljes egyenlőség kezd megvalósulni a világon.

A nő joga eddig a férjhezmenés volt. Ennyit engedélyezett neki a társadalom.

Pedig ez vajmi csekély. Csak annyi, mint bármely tárgyé, melynek jogában állt valamelyik tulajdonába átmenni. De hogy maga tehetett volna e tekintetben valamit, arról szó sem volt. Várni kellett a nőnek, míg valaki utjába akadt és megkérte. Jaj volt annak, ki a korlátokon keresztültörni merészkedett s önmaga lépett fel mint kezdeményező. Mindjárt megszólták. Így minden nő kénytelen volt várni, míg valamely férfinak kedve kerekedett a

Komlósy Ilonka.

családalapításra, várni, míg éppen rajta akadt meg a szeme.

Ez pedig természetellenes állapot. Hisz a nőnek is megvan a férfi után való vágyakodása. Ő neki is eljő az ideje, midőn a családalapítás lesz legfőbb óhaja. S ezen óhajt erőszakkal elnyomja? Az nem vezet jóra. És mégis meg kellett tennie, ha azt nem akarta, hogy a világ nyelvére kerüljön. Csak a jó Isten a megmondhatója, mennyit kellett a szegény leányoknak ezen zsarnok sokas miatt szenvedni. Mennyi sóhaj szállt el a leánykeblekből, mennyi köny pergett a leányarcokon végig, hogy ezen természetellenes szokást épségben tarthassák. Már pedig a nőnek is éppen annyi joga van a családalapítás kezdeményezéséhez, mint a férfinak, s nem volna szabad a nőt e jogától megfosztani, mert ez az egyenlőség lábaltaposása.

Még érthető volt a régi korban, midőn a nő valóban csak portékaszámba ment s adás-vevés tárgyát képezte. De a mai korban nem. Hisz a nőt egyenlő jogúvá tették a férfival. Ez esetben pedig ennek a tarthatatlan állapotnak is meg kellett volna szünni. Minden jog, minden egyenlőség ellenére a nő háttérbe szorult, s rendelkeztek felette anélkül, hogy őt megkérdezték volna. A világ örködött a felett, hogy a nő a maga jogába ne juthasson, sőt hogy annak megszerzését még csak meg se kísérhesse.

Az új kor beköszöntésével változtak a viszonyok. A haladó korról egyetemben haladt a meggyőződés változása s átlépte a korlátokat, melyeket századok alkottak számára. A nő kezdé megszabadítani magát a férfiak zsarnoksága alól, önnálló munkatért keresett magának, önnállóságra törekedett s ezzel a régi, egyoldalú férjhezmenés jogát is hatalmába kerítette s a feleségesedési jognak megfelelően férjesedési joggá kezdi változtatni. Ez abban áll, hogy a nő nem várja meg, míg férfi teszi meg az egyesülés érdekében az első lépést, hanem maga lép fel cselekvőleg. maga kívánja sorsát megállapítani e tekintetben is. Nem vár, míg valamely férfi útjába akad, hanem maga keres magának élettársat. Nemtörődik azzal, mit szól hozzá a világ, hanem halad, a maga útján. Ez lesz a nő joga ezután, mit én férjesedésnek nevezek.

Ez nagy jog. Maga a nő határozza meg, hogy mikor akar élettársat keresni magának s nem vár, míg egy férfi útjába akad. Maga keresi ki a férfit, akinek életéhez életet kötni akarja s nem kell két kézzel megragadnia azt a férfit, kit a sors véletlenül útjába vezet. Maga teszi meg a lépéseket arra, hogy legforróbb vágya teljesüljön. Ezzel teljesen kivívta azt a jogot, melylyel eddig csupán a férfiak bírtak. Ezután nem kell háttérbe szorulnia, nem kell jó szerencsét várnia, hanem maga határozhatja meg életének folyását, maga lép föl ennek intézésében tevékenyen, maga alapítja meg szerencsését, a szokástól, a hagyományoktól, a közönyös férfiaktól teljesen függetlenül.

És ez természetes is. A szívében is megvan a családi boldogság után való vágy. A nő is boldog

akar lenni. S e boldogságot kényszereszközökkel is elérni igyekeznek. Aztán meg hiába, be kell vallani, hogy gyenge a nő. Önmagában csak olyan, mint a borostyán, a mellette álló erős fa, a szőlővessző, a támogató karó nélkül. Elcsuszik, elesik, eltipródik. Nem esed, ha kívánja, ha természetéből kifolyólag követeli a nő az erős férfi segítségét maga mellé. Ezt mindnyájan természetesen találjuk.

Ezt követeli az egyenlőség is. Minden ember boldogságra törekszik; egyforma joga van hozzá mindenkinek; férfinak, nőnek egyaránt. S csak a nőt fosztja meg a társadalom ezen jogától? Hol itt az egyenlőség? Hát csak a nőnek nem szabad örülni akkor, mikor akar; csak a nő legyen megfosztva a boldogságtól nem önhibájából, hanem rajta kívül eső körülmények folytán, csak azért, mert egy utjába akadó férfinak sem tetszett meg az arca. Ez nem egyenlőség.

A nőnek is megvan a maga joga, s ezt gyakorolja is ezután. Nem úgy, mint eddig. Mi pedig ne itéljük el őt, sőt támogassuk törekvése felétésében. Adják meg nekünk azt a jogot, melyet a férfiak élveznek s munkáljanak az által közre a haza boldogságán. Mennyi nő lesz így boldog s mennyi agglegény jut így a családi élet csendes kikötőjébe. Így bizonynyal más alakot ölt a társadalom s szebb idők következnek a hazára.

SOÓS MARGIT.

SAISON.

A BOSZTON.

Arad, március 22.

Kedves Honisch.

Igenis, kijelentem, hogy a bosztonról írok, hiába mereszt olyan esedálkozó szemeket.

Hogy elmúlt már a bál szezon? Először: a boszton nem báli, hanem társadalmi kérdés, másodsor: a bál szezon nem is múlt még el, harmadszor: azért is a bosztonról írok, mert maga, úgy gondolom, azt fogja erősíteni, hogy a bál szezon elmúlt.

De még másért is a bosztonról írok. Legfőképpen azért, mert az uram, ez a kedves masztodon, nem tudja, de szeretné tudni, a legkiállhatóbban udvarlóm pedig tudja is, szereti is, én pedig, ezek után már gondolhatja, tudom, de ki nem állhatom.

Maga most a maga naiv következetlenségében azt kérdezi, hát akkor mért tanultam meg? Látja, itt a maga következetlensége. Azért tanultam meg, mert ki nem állhatom, azért hordok fűzöt, mert ki nem állhatom, s azért udvaroltatok magamnak egy majomképi bakatiszttal, mert ki nem állhatom.

Maga avval a különös eljárásával bizonyára megütődött azon, a mit az elején írtam, hogy a *boszton társadalmi kérdés*. Igenis az, még pedig nem is valami csekély jelentőségű. Hogy maga, kedves barátom, megint következetlenségnek tarthasson, kijelentem, hogy a boszton szép tánc. Olyan édes, andalító és elegáns, a milyen még a báli teremben nem volt.

Már most tessék nevetni, kedves barátom! Tartom a hátamat, de aztán hallgasson meg.

A bosztonra rettenetesen haragszom. Egész felfordulást csinált, pedig hát egy egyszerű variációja a valcernek s pár év múlva megint úgy letűnik a báli táncrendek napirendjéről, mintha Krivány őrizetére lett volna bízva.

Ma, ha elmegyek egy barátnémhoz, a helyett, hogy az otthonvalók egészsége felől tudakozódnának, azt kérdik, tudom-e már a bosztont. És a mellett oly mosolylyal tekintenek rám, mely abban a pillanatban, mikor kimondom a „nem“-et, mértelen kárörömmé változik. A hol pedig azt mondtam, hogy tudom, lehangoltságot idéztem elő.

Lássa, kedves barátom, ez a káröröm, és ez a lehangoltság teszi előttem gyűlöletessé a bosztont. Azok, akik a divat után szaladnak, az intelligencia s a műveltség fokmérőjének a bosztont teszik meg. Aki nem tudja a bosztont, avval szinte olyan szánakozó részvétellel bánnak el, mint a ki száz esztendeig aludt egyfolytában s ma ébredt fel. Aki nem tud bosztont táncolni, az nem is uri ivadék. Az, ha asszony, szakácsné, ha férfi, akkor kocsis számba megy, aki pedig tud, nos, az társadalmi lény. A boszton a társadalmi lény ismertető jele. Ismerek nem egy fiatal embert, aki a bálteremben gnyomosolylyal nézte, hogy néhány kortársa még mindig annál az avult valcernál tart. Van egy másik ismerősöm, aki a télen azért nem járt multságokra, mert nem tudott bosztonozni. A szezon elején azért nem akarta magtanulni, mert nem bizott az új tánc tartósságában, a végén pedig azért nem, mert néhány bosztonozó ficsur már lesajnálta, s mi sem természetesebb, hogy akkor már röstellte megtanulni. Van egy lányismerősöm, aki még az első elitbálon nem tudt. Szidta hát, mint a bokrot. Később elhallgatott a szidással. Ma már azon vettem észre, hogy ő is intranzigens bosztonpárti.

Egy másik eset. Egy fiatal ember, aki ezelőtt türhető modoru és társalgásu ember volt, ma nem más, mint a megtettesült boszton. Ha az utcán jár, ringó járása elárulja, hogy képzeletben a boszton taktusára lejt. Ebéd előtt, ebéd után, lefekvés előtt, felkeléskor, mikor öltözködik (az anyja árulta el) bosztonozik. Betéve tudja, hogy a bálozó lányok és fiatal emberek közül, ki a bosztontáncos, és ki az, a ki elmaradt a kortól. Ezekről megvetéssel beszél. Imádsága, foglalkozása a boszton, hivatalban nem tudják használni, mert mániája nem hagyja nyugton.

Felhő Rózsi.

Egy másik kórtünet. A boszton mánia veszedelemmel fenyegeti a *csárdást*. Ezt a szép magyar táncot is kiforgatják a maga uri mivoltából és boszton lépésben táncolják. Ha másért nem, már ezért is ellensége volnék a bosztonnak. Ha ezt valami külföldinek bemutatnák, az rögtön gyanuba venné a boszton csárdás táncosok elmebeli állapotát.

Már most, kedves Hönisch, bátran kérdezheti tőlem, hogy tulajdonképpen mért tanultam meg a boszton. Azért, kedves barátom, hogy a barátnőim ne nevéssenek rajtam, hanem esetleg megpukkadjanak, mint a hogy a fűzöt is azért hordom, mert karcsubb vagyok általa, mint valamennyi barátném és azért udvaroltatok magamnak avval a félig kancsal bakatiszttel, mert az egyik barátném szemet vetett rá.

De hogy a bosztonból divat kérdés helyett társadalmi kérdés lett, azt megmagyarázza annak a fiatal embernek az esete, aki nem mer bálba menni s így bálképtelenné lett. A boszton kigolyózta a bálteremből. Pedig intelligens, nagyműveltségű ember, akinek egy bálban nagy hasznát lehetne venni. Utálattal táncolom ezt a szép táncot, mert mindenütt hallani vélem:

— Nini, már ez is tudja a boszton!

Mert a privilegizált bosztontáncosok irigység-

gel s némi aggodalommal látják, hogy a boszton terjed, a kór ragadós. Egyébként örülök, hogy a bosztonsmokkok most eljárnak foglalva a bosztontanítással, s így legalább nem ártják magukat más dolgokba.

Most pedig ajánlom magának, tanulja meg sürgősen a bosztont, különben nem kap lányt, aki feleségül menne magához.

A mivel maradok egy hó boszton-üdvözzettel.

EVELINE.

U. i. Nem tudja, hogy mért nyomtatták a plakátokon *Bulss Pál* hangversenyénekes nevét akkora betűkkel, hogy az épülendő új templom, vagy a Tedeschi Viktor népszerűsége alacsony pont hozzájuk képest. Vagy talán azt akarják jelezni, hogy *Bulss* urnak ilyen arányu a tenorja? Egyébként kíváncsi volt maga *Bulss* urra?

EVELINE.

CSEREBOGÁR.

Irta: CÖVEKH KÁROLY

... Ott ballag az utfélen. Botjával gyakran meg-megtámaszkodik. Meggörnyedt hátára egész súlyával nehezedik egy ócska kintorna, az ő kenyérkeresője s egyedüli birtoka.

... Szomorú emlékü mult kíséri léptein.

Hej, sok boldogtalan órának volt már megsiratója ez a kinoma! Valahányszor szegény gazdája arra az álnok, arra a csalfa asszonyra gondolt.

Egyszerű, mindennapi történet...

Kardalnok volt egy vidéki szintársulatnál s szerelmes volt egyik bájos színésznőbe, aki elhagyta...

Keserű bánatában bor közt keresett feledést kínos edes emlékeire, azután sülyed' alább... mindig alább...

Koldusokkal, csavargókkal került egy földél alá! Velők cimborált... Ő maga is az lett...

Most avval a kintornával járja a világot.

A nagyobb városokat messze elkerüli, ott akad elég kintornás, meg aztán már sokszor csak nevetek örökös egyforma muzsikáján.

... A sokféle dal közül, mi abban a sipládában van összeszorítva, ő csak egyet játszik és újra meg újra azt kezdi rá, hogy:

„Cserebogár, sárga cserebogár.”

A kik jól ismerik, meg a hol már másodsor fordul meg, őt magát sem nevezik másképen, mint: „Cserebogár.”

Pedig haragszik érte és csakis azért az egyért tud megharagudni, ha valaki játékot üz abból a gyönyörű nótából.

Hej, ha tudnák, hogy mi neki az a dal, bármennyiszor huzná is el, nem mosolyognák ki, hanem vele együtt könnyeznének, miként ő hullatja könnyei

arra az óeska hangszerre, midőn annak halk akkordjait énekkel kíséri.

... Ezt dalolta a szinpadon utoljára az a leány... Még ő akkor nem tudta, hogy utoljára. Nem mondta meg neki.

Másnap elbucsozott a társulattól s asszony lett belőle...

Hej, ha lett volna lelke megőlni azt a hűtelent, azóta már legalább őt is sirba kergette volna maradosó lelkiismerete s nem kellene hordoznia ezt a terhes életet...

... Ha faluba ér, minden házhoz sorba vesz s alázatosan nyit be minden utcakapun.

A házörző ebek ellenséges riad lommal fogadják. Megérik az idegent már messzeiről.

Botjával védi magát ellenök, míg a házbeliék közül valaki le nem csitítja a feidühödött párákat.

A kintornát leemeli s gondosan megnézi, hogy a „Cserebogár“-ra van-e igazítva...

Az első hangokra összefut a gyereksereg s utcahózzát hallik sipító torokkuból:

— Verklis van! Verklis van!

Kéré csoportosulnak s bámulva nézik, a mint azt a csodaszerszámot forgatja és szívesen elhallgatják rekedt hangú énekét.

Odanyújtják neki az alamizsnát, aztán elküldik az udvarról.

— Beteg van a háznál, ne alkalmatlankodjék. Megköszöni s tovább megy egy házzal.

A gyereksereg ujjongva, nevetgélve követi mindenfelé...

*

Urasági lak emelkedik jobb oldalt az utcán.

Magas tornácán a férj s a legszebb korát élő feleség ülnek. Amaz újságot olvas, betűzi a politikát s közbe meg-megbökdösi mutatóujjával a csibukban erősen sístergő dohányt s hátat fordít a feleségének.

A nő még annyit sem törődik vele... Hanyagul dől hátra székében s azt hioné az ember hogy szépen nyiló kerti virágaiban gyönyörködik, vagy a messze síkságon mereng tekintetével, ha nem tudnók, hogy azt a fiatal uracska várja, a kik a bokrok megrezgetése által szokott jelt adni, hogy jelen van s a cserjés közt fog rávárni, min rendesen...

Ott aztán elbeszélgetnek édes szerelemről s a szerelmes ifju még abban is tanácsosal szolgál, hogy hölgye milyen divatu ruhákért ostromolja meg férjét a jövő farsangi bálókra

... A kopaszodó férj pedig ezalatt csibukozik és újságot olvas.

... Még nem jött el a várva-várt, hogy megrezgetesse a bokrokat s a nő türelmetlenül figyel a legkisebb neszre is.

A kintornás belép a kapun és mielőtt a hang-

széréhez nyulna, megpróbálja úgy titokban, vajjon az ő hangja fog-e jól hangzani hozzá?

... Nem akarna ilyen uri háznál szégyent vallani.

Aztán forgatja lassu ütemben, érzelemmel. A kintorna olyanformán hangzik kezében, mintha csendes halotti éneket játszanék rajta...

... Dallal kíséri hű társa nyögését, s úgy egészítik ki egymást, de egyikök hangjátan sincs valami gyönyörködött. Az övé is romlott — minden erőnélküli s el is fut gyakran, mikor énekel, de vele azt az igaz érzelmet akarja kifejezni, mely benn fészkel szíve rejtekében, midőn zokogva száll dala:

„Cserebogár. sárga cserebogár.“

A nő hirtelen ráfordítja tekintetét s feledi egy percre már rég várt veddégét.

— Ki játsza itt az ő legkedvesebb dalát? Ugy tetszik előtte, mintha ismerős vonások fedezne fel a kintornás barmu tekintete alatt... Eh, bizonyosan valamikor alamizsnát dobott neki, onnan emlékezik reá...

Az tovább játszik s már másodszor kezdi ugyanazt a nótát... Alig hangzik el, hogy:

„Azt sem kértem, sokáig élek-e?“

A szomorú dal helyett friss polkát ropogtat a kintorna s a különös fordulaton férj és nő hangos kacajra fakadnak...

Valami csintalan gyerek babráltatott titokban azon a szerkezetten, melyen a mester a muzsikát szokta — mikor még szokta — megváltoztatni...

Haragos lett nagyon.

A nő pénzt dobott neki, jelöl, hogy csak ne igazítsa újra meg s hogy már elég is volt ennyi.

Felvette és kalapemeléssel mondott köszönetet. Most nézett a nőre először, s hosszasan rajta felejté szemeit.

Ajkai mintha szólni akartak volna, de csak egy könnyecseppet morzsolt szét pilláin...

— A te alamizsnád nem kell!

A nő megrémült ennek a nyomorultnak a tekintete előtt s izgatottan sietett el a tornácra...

A kintornás kezéből kiesik a pénzdarab, aztán ingatag léptekkel halad kifelé.

A kapuban megáll, elsimitja kócos fürtjeit... Visszamegy a pénzdarabért, felveszi s örült heveséggel kezdi csökolgatni...

Ó adta, ő hordozta magánál, egyedüli emlék tőle, a hűtelentől!

... Az asszony odabent nem tudja, mit érez... Sirna is, meg bosszankodik önmagára, hogy minek tud emlékezni arra az emberre?!...

*

... A szomszéd udvarból szomoruan hangzik át a „Cserebogár.“ Még a szöveget is összetéveszti, olyanformán dalolja hozzá hogy:

„Csak azt kértem: sokáig élek-e?“

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.*)

Fleischer Jolán, Buehler Lola.

ISÁR.

Irtá: NIKELSZKY GÉZA.

Az alkonyat merengő estre válik,
A csöndes erdön hűvös szél csap át.
Meg mozdul minden a kicsiny fűszálig,
Megérzi a közelgő éjszakát.
Titkos sóhaj tör át a légen,
Sovár keblét a reneteg kitarja.
Visszhang felel rá lenn a mélyben;
Megjött Isár, hogy nyugalomra térjen,
Grünwald vadonc tündér leánya!

Elfáradt. Bajorhont beköborolta,
Pihenni vágyik itten fesztelen.
Madrét zsi bongva habosan befolyja,
Csobogva szétterül a szirteken.
A völgykatlan úgy rejti el magába,
Mint mese várak tündér lányaik'
A völgy felett, a langyos esthomályba
A fák ezer szemmel néznek le rája
S feléje védőn tárják karjaik'
Isár csak itten érzi jól magát,
Grünwald hűvös ölében;
Itt álmodik át minden éjszakát
A meglesetlen mélyben.

„Megjött Isár! . . .” Egy hang suhan keresztül.
A völgyön. A bérc megre meg belé.
S áthatva minden egy nagy érzelemtül,
Sováran reszket a habok felé . . .
S most megmozdulnak a faóriások,
A sziklák, a bokrok és a virágok;
Éji szárnyashad rebben szerteszét,

A kis bogár kigyujtja mécsesét;
A fűszálak mind egymáshoz simulnak,
Az ágak, a bokrok összebörölnak
S szerelmüket érthetetlen beszéddel,
Enyelgő, pajkos szellő hordja szélvel.
A virág illatot, a bogár lány zenét
A madár édes-bus dalt küld neki
S a bérc altató, szép tündérmesét
Susog fölötte. — ő azt szereti.
Bübbajos összhang, egy lélek szava
A reneteg szerelme:
„Grünwaldnak kincse, lelke
Isár! Az övé minden éjszaka!
Övé Grünwald szépsége, bája,
Bajorhon koronája! . . .”

Isárnak tetszik a becézgetés,
Habtteste, keble kidagad.
A part felé hullámcsókot vet és
Suttog méz édes szavakat.
Szűz bájain falánk szemekkel
Az erdő hallgatag mereng el.
Gyönyörrel szívják be fák és hegyek
A balsamot, a gyöngylehelletet.
S nem hallatszik más a nagy némaságba,
Csak Isár pihegése, csobogása . . .

De im' . . . egyszerre most versenyre kelnek
A fák, sziklák, bokrok és a virágok,
Ég és föld — mind Isárnak tetszelegnek,
Hogy eloltsák az égő szomjuságot.
A tiszta láz gyöngyözve üt ki rajtuk,
Isár hűs csókját szomjuhozza ajkuk.
Titkos sirám hatol a völgybe le.
Hogy megdobbán rá Isár kebele.
Szerelmét most a reneteg bevallja
S lelke fehéren száll alá a habra.

S Isárnak lázas lesz az álma,
Megannyi ajak, hogy hozzája ér.
Habtestet egyre veti-hányja
És az erdőhöz álmában beszél.
Mélán hallgatja Grünwald szavait.
Az álmodónak — édes vallomását.
Hallgatja mélyen, némán s ajkait
A gyöngyharmat hűs csókjai lezárják.

S hogy alá hull' lassan az éj palástja,
A szürkület szűzhamvas fátyolát
Boritja a bérc izzó homlokára:
Kéjjel merül a pihegő Isárba
Az erdő . . . utolszor karolja át.
A parti fákat a bübbáj leküzdi,
Beléhajolnak öntudatlan:
Gyönyör kábultan elmerülai
Az ölelő, hűs habkarokban!
Belé szédülni, mint a menny,
Szelid holdjával s minden csillagával,
Mint a nap, izzón, fényesen
Mint a faórijás lombkoronájával;
Belérohanni, mint a sziklák,
Mik elhagyják magas körüket érte,
Mint a patak, mely benne leli sirját —
Gyönyör örökre egyesülni véle! . . .

Grünwald néma szerelmi vallomását
Élvezné még tovább Isár,

* A mult számunkban nyomdai tévedésből *Tiszti Pálma* urhölgy neve helyett *Tiszti Kriszta* név lett közölve: a mely névcsere ezennel helyreigazítjuk.

De megérzi a hajnal pirkadását,
A fényt, a mely feléje száll.
Felébred . . . árját fölzarvarja,
Majd összevonja zúgó hajkait —
De mivel Grünwald úgy óhajtja,
Előbb még felszökik a partra
S onnan, szerelme zálogául,
Egy darab sziklát elszakít.

(München.)

KRÓNIKA.

HANSWURST-ÜGY.

Arad, márczius 22.

Tudod-e, türelmes olvasó, hogy mi az a Hanswurst? Se nem Paprika Jancsi, se nem Shlemie, talán a kettőnek a keveréke, csak hogy ki kell belőle hagyni mind azt a józan elemet, a mi ugy a Paprika Jancsiban, mint a Schlemilben megvan. A Hanswurst olyan együgyűség, mely hülyébb, mint a Paprika Jancsi, és szerencsétlenebb, félszegebb, mint Shlemie. A min az emberek először nevetnek, aztán bosszankodnak, végül dühöngenek.

Olyan ügy, a mi nagynak, ideálisnak indul, aztán a neveltségesség útjára téved, végre pénzbe kerül s ebből a pénzből rettenetes hahota és bosszúság kerül ki, az ilyen ügy a Hanswurst-ügy.

Aradnak is van immár ilyen Hanswurst-ügye. Már túl vagyunk az ideális részen. Most azon a ponton van az ügy, hogy bosszankodást keltsen.

De mit csüröm csavarom a dolgot, a kulturpalotáról van szó. Soha ennél klasszikusabb komédia nem volt itt Aradon, mint a milyen ebből fog kifejlődni. Nem azért, mert maga a kulturpalota bohózatú elem volna. Ellenkezőleg, a kulturpalota dolga nagyon komoly ügy. De annyian vannak érdekelve benne, annyiféle ráncigálják ezek az érdekszálak, hogy a vége, mint említettem, egy cirkuszi hecc lesz.

Legnagyobb baja ennek a kulturális ügynek, hogy nincs gazdája. Nincs a ki vezesse, erélyes kézzel, olyan formán, hogy kezére üssön mindenkinek, aki illetéktelen kanállal kavarni akarja.

Van egy zsüri, melynek hivatása az lesz, hogy eldöntse, melyik pályaterv nyere el az első díjat, és melyik pályaterv alapján építsék fel a kulturpalotát. Mert külön dolog ez, de hát ez most még mellékes kérdés.

Van azonban egy kérdés, a mely fölött nem lehet, de meg kár is volna olyan könnyen átsiklani. Igaz más részt, hogy ennek a kérdésnek a hánytorgatása csak utólagos rekrimináció számba megy, de hát a vaskos baklövésekkel addig foglalkozik az ember, míg ennek a baklövésnek a határai érezhetők.

Az a baklövés pedig, melyet a Kölcsény-egylet

által kiküldött zsüri elkövetett, csak most fekszi meg javában a gyomrunkat. Most jön a reakció.

Hogy elmondjam röviden a baklövést, az történt, hogy a zsüri felsőbb nyomásra tán, vagy tudja az Isten miféle befolyás alatt, a pályaterveket fölküldötte a budapesti mérnök- és építész egyletnek. Első gondolatra talán tetszetős is ez az eszme. Hiszen ott fenn okos, hozzáértő emberek vannak, akik becses utmutatásokkal szolgálhatnának.

De ha alaposabban megvizsgáljuk, mint a hogy a zsüri nem vizsgálta meg, hogy miféle következményei lehetnek ennek a lépésnek.

A legelsőbben feltűnik az a hatalmas pofon, a mit a zsüri önmagának adott. Mert vagy zsüri, és akkor ítélet, nincs szüksége becses utmutatásokra, vagy nem zsüri, és akkor ne ítélezzék szép művészeti pályatervek fölött, hanem menjen krumplit kapálni, vagy Öthalomra legelni. A melyik zsüri nem képes önállóan megbirkózni a feladatával, hanem becses utmutatásokra szorul, az nem önálló zsüri, és ha nem önálló zsüri, akkor ne merészkedjenek ítéletet hozni, a melyért az erkölcsi felelősséget nem vállalhatja.

Hangoztatták azonban szerfelett, hogy a budapesti mérnök- és építész egylet szakvéleményét nem tartjuk kötelezőnek. Hát akkor mért nem küldik vissza fölbontatlanul a budapestiek véleményét és mért nem írják rá a boríték hátára kék, vagy vörös ceruzával, hogy tartsa meg magának a véleményét a budapesti zsüri, melynek a véleménye iránt az ördög sem kérdezősködött.

De hát ez még mindig nem az a következmény a melylyel a zsürinek számolnia kellett volna. Ha a zsüri magamagát csapja pofon, hát ez a zsüri saját ügye. De hogy a pályaterveket reklámirozás végett átengedik a budapesti építész-egyletnek, ez ugyan csak erős baklövés volt. Mert nyilvánvaló, hogy azoknak az uraknak odafönt nem kellett egyébre a pályatervek, mint tisztán arra, hogy egyes terveknek a szakszerű és szigorú kritika köpönyege alatt reklámot csaphassanak. Hogy az ország közvéleményén prepotenskedjenek, hogy a könnyen vezetnető aradi zsüritagokat befolyásolják.

Nos, a dolog egész szépen indul. Csinos Hanswurst-ügy lesz belőle. Ebben igazán nincs semmi józanság, ami föltétele a Hanswurst-ügy érdek. Hiszen még csak az elején vagyunk és már is micsoda ponaminók kerekednek belőle.

Még a pénz nincs együtt, sőt nagyon sok hiányzik belőle s már most azzal áll elő a budapesti, jól jegyezzük meg, kérdezetlen zsüri, hogy az az előírányzott 250,000 korona, melyből még a 200,000 hiányzik, arra sem lesz elég, hogy egy tisztességes kapufélfát állithassanak elő a kulturpalotához. Uram Istenem, hát kell nekünk Vatikán, kell nekünk Bazilika? Megelégszünk mi egy szerény, csinos épü-

Angyal Ilka.

lettel is, ha hiányoznak is belőle azok a szigorú strukturái elvek, melyekért a budapesti zsüri anynyira lelkesedik.

Elvégre a pénz se kutya. Mindenesetre kutyább azonban az, hogy a zsüri ne kövessen el többé ilyen bakklövéseket, mert különben kénytelenek leszünk az egész zsürit fölküldeni a — Práterbe, a ringli-spiel és a bábszínház közé.

KRONIKÓR.

BUGSZÚÓ SZÍNÉSZEK.

Mire megjönnek a vándor madarak, elárvul a Muzsák csarnoka. Nevezetes a mai virágvasárnap, mert nem csak egy hathónapos szezon: a kilenc esztendő s Leszkay-rezsim is véget ér a mai napon. Ma még eljatsza a *Cigány*-t a színművészet behém verű „cigánynépe“, — holnap a köríták beteszik az ajtót.

Mind elmennék Leszkay András társulata feloszlik a mai napon s a vidéki színeszet történetében aligha találkozzunk még egyszer ezzel a névvel. Az utóbbi időben avatottak és avatatlanok (ezek sorában legelő a színügyi-bizottság) sokat gáncsolták a társulatot, de a bucsuzások viharos napjai ékesen bizonyítják, hogy azok a kiváló tehetségű jeles művészek, akik ennek a társulataak törzsét képezték, mégis csak hozzá voltak növe a közönség

szívéhez. Egész ajándék özön árasztotta el a színpadot egy-egy bucsu estén. Nem így mennek el, a kiket nem szeretünk.

Színész-járás idején nagy kelendőségük van a fotográfiaiknak. A képeknek is, az írottaknak is. Akik jönnek, azokét mohó kíváncsisággal nézzük: vajjon milyen lehet? Akik elmennék, azokét eltesszük kedves emlékeink közé, szeretettel és hálával gondolunk rájuk, akik annyi vidám és kellemes percet szereztek nekünk, a lelkük fényét, a szívük melegét adták eszrebe a mi tapsainkért, a hétköznapi gondok küzdelmei között annyiszor ringattak fényes illúziókba.

Arcképeket kel'ene most írnom a bucsuzkodó színészekről. Ilyenkor egy kicsit mindig zavarban van a színház krónikása. A közönség azt tartja: távozókról vagy jót, vagy semmit, — és írhat a lelke legmélyebb meggyőződéséből, márthatja tollát az igazság színaranyába, a publikum mégis hajlandó az udvariasság köntösébe bujtattott hamis igazságoknak minősíteni, akármilyen őszintén ír is. Most kivételes helyzetben vagyunk: néhány olyan kiváló, elismert művész szakad el tőlünk, a kiket minden dicsérettel és elismeréssel elhalmazott már a közönség, a kiket így együttesen, ebben a szűk keretben alig lehet érdemük szerint úgy elbucsuztatnunk, amily meleg szeretettel bucsuzik tőlük a színház közönsége. Nem adhatunk fotográfiaikat, csak vázlatokat, halvány képeket.

Angyal Ilkát a főváros hódította el. Tehetsége szárnyain repül a magasba, megy azok nyomában, akik néhány év előtt ugyanezt az utat tették meg: Aradról — Budapestre, s a magyar színművészet egén ma elsőrendű csillagok, megállapított hírű, országos nevű művészek. Mikor a tragikákban, az igazi hősnőkben, a komoly, nagystilű művésznőkben ugyis olyan nagy a hiány, érzékeny veszteség ez a vidéki színeszetre. Ez a kor csak táncoslábu epiqonokat termel, cernaszál tehetségű divatos művésznöket, ha azok a néhányan, a kik nagyok és erősek ma még elvéve találhatók a nagyobb városokban, ha azok is itt-hagyják első szerelmüket: a vidéki színeszet „állandósított“ vándor szekerét, akkor végleg és igazán elveszti talaját a komolyabb műfaj, nem a közönség elfajult ízlése, hanem a rátermett igazi tehetségek kínos hiánya miatt. Sok esztendőt, eddigi pályafutása java részét Aradon töltötte el Angyal Ilka, szinte kivételes az a szeretet és megbecsülés, melylyel finom ízlésű közönségünk mindig körül övezte. Mi érezzük, hogy mit veszítünk benne, ő bizonyosan érzi, hogy mit hagy itt: mindnyájunk rokonszenvét és szeretetét, a legdrágábbat, ami bearanyozza a színjátszó művész tövises utjait.

Leközölhetném az egész drámai műsort: Angyal Ilka szerepei. Frissen élnek még az emlékezetünkben Baracsné (A bor), Athalia (Aranyember), Janette (Vörös talar), Elza (Pillangócsata), Klára (Uj cég), Karolán grófnő (Lemondás), az Erdő szépe, Fekete gyémántok, Szegény ifju története és Dóra vezető-szerepei, aztán Francillon, Eva grófnő, Széchy Mária s a szellemes francia darabok legkülönbözőbb Susanne-jai. Ezek csak a legutóbbiak, az

utolsó pár hónapból. Mennyi fényes alak, a sikereknek milyen gazdag láncolata. Dráma nem ment nélküle, de nem is mehetett. Igen sokszor, a diva oszlopa áramlatok léha forgatában, egyedüli vonzereje volt a drámai estéknek és sohasem csatlakozott benne, sem a színház, sem a közönség. Adóssága, beváltatlan ígérete egy sincs, mindent kétszeresen fizetett vissza: szeretetet, bizalmat, elismerést, mindig bőkezűen szórta lelke kincseit, mindig mi tartoztunk neki. Ez a tartozást még le kell rónunk. Hivatalosan nem bucsuzott, de a közönség szeretete rá fog találni: ő játsza Rózsit a Cigányban, a legutolsó estén. Most elmegy és mi annál nehezebben valunk tőle, mert nem mondhatjuk neki: a viszontlátásra! Visszatérni csak mint „vendég” fog mihozzánk.

Három évig volt az aradi színház primadonnája Felhő Rózsai, három év alatt, de különösen az utolsó esztendőben roppant nagyot haladt. S most, hogy egészen kifejlődött a tehetsége, mikor zenitjén áll a művészetének: itt hagyja azt a színpadot, melyen sikert-sikerre aratott és elmegy másokat gyönyörködtetni művészetével. Ezt nem minden keserűség nélkül jegyezzük meg, mert szubrettet, aki hozzá volna hasonlítható, sokáig nem fogunk látni. A színház krónikája piros betűkkel fogja feljegyezni a pénteki napot, amikor Felhő Rózsai elbucsuzott. Diadal-ünnep volt ez — s bár a primadonna-bucsuzató többé kevésbé mindig az — ez az est a maga rendkívüliségeivel messze kimagaslik. Ahogy Felhő Rózsai játszott, dalolt és táncolt, nem szükséges részletezni. Mindig és minden ízében csupa grációzitás volt és eredetiség, csupa tűz és élelenség. Konti darabjai, a régi francia eperettek, Boszorkányvár, Görög rabszolgák, Bibliás asszony, Baba, Csepürágók, Kis szökevény, Newyork szépe, San-Toy, Model, Cirkuszélet, Postás fiu, Svihások, Veszasztűzek, Ikrék, Lotti ezredesei mind egy egy határköve az ő rohamos karrierjének s ma ott áll ez a fitos orru kis szubret a „nagyfizetéses” primadonnák között, a legeiső sorban, a kiért sok adózó harcot fognak még megvinni a versengő direktorok.

A hivatalos bucsuzkodások sorát Mezey Péter kezdte a múlt vasárnap. Egyik erőssége volt drámai társulatunknak ez a régi, jeles művész távozását, a közönséggel együtt, mi is őszintén sajnáljuk. Akármit játszott, mindig helyt állott magáért, a leg-ilyányabb szerepből is tudott csinálni valamit, ami hiányzott belőle, oda kölcsönözte a maga teremtő erejéből. Mezey Péter régen elérte azt, ami a kiforrott vérbeli művészeket jellemzi: neki nincs rossz szerepe, nemcsak meg tud mindent játszani, de jól is játsza, akármi legyen az, a legraffináltabb francia darabok Vigjátéki apait ép úgy, mint a népszínművek egyszerű paraszt alakjait.

A közönség meleg rokonszenve avatta ünneppé a Bács-pár bucsuját. Ők is elmennek, akik valamennyi között legtöbb időt, életük javát töltötték Aradon, kiket a színpadon kívül is a barátság és a népszerűség annyi erős szála fűz ehez a városhoz. Lácsnéről, erről a finomlelkű, mézédés-szavú művész asszonyról régen eismerte közön-

ség és kritika, hogy Prielle Kornélia, a magyar színművészet Nagyasszonya után nálánál nincs külön nagymama. A játéka csupa szív, csupa kedély és baj. Sok jó szerepéhez pedig jobb partnert, mint Bácsot, nem is kívánhat magának. Valóságos típusa a „régik” színészeknek, egyik érdemes tagja annak a generációnak, mely a magyar színművészet legnagyobb tehetségeit adta a hazának. Amilyen jó színész, olyan gyakorlott rendező is, oszlopos tagja lesz a színtársulatnak, bármerre veti is a sorsa.

Külön bucsu-estén ünnepelte a közönség Árkosy Vilmost is, a ki az eperettek sikerét érces, csengő baritonjával, a népszínműveket énekével és játékaival nemcsak előbbre vitte, sokszor meg is mentette. Rövid idő alatt érte el a népszerűségnek azt a fokát, melyet sokan évek során át nem tudnak kiküzdeni és erre mindenképen rá is szolgált. Ambíciójával csak a szerénysége versenyezett.

Akik hivatalosan nem bucsuztak, Rubost és Lászlót azok között találjuk. Erről rájuk ismerek. A közönségnek talán feltűnhetik, miért nem kérnek osztályrészt a bucsuzkodás örömeiből éppen ezek a nagy tehetségű művészek, a kiket — a társulat oszlopaíróiról irván — a „legerősebb” jelző illet meg, a kik a munkában és sikerekben mindig legelől állottak. De én ráismerek az ambíciójukra, mely egy cseppet sem kisebb a tehetségüknél, a mely soha nem keres egyebet a komoly munkánál és a legideálisabb művészi céloknál, s amit talán túlzásba is visznek a saját érdemeik kegyetlenül őszinte és tiltatlan lebecsülésével, mikor ezek a kedves és népszerű művészek — akik régen túl vannak a Sturm und Drang-on, a kiforrás lázas hullámzásain — olyan erőszakosan és szinte pironkodva térnek ki minden zajosabb ünneplés és óváció elől. Ez persze nem azt jelenti, hogy a közönség elismerése azért rájuk nem talál.

Rubos Árpád mindig a színpadon volt, operetben, népszínműben, sokszor drámában is: naturburs, komikus és énekes bonviván így még kevés színészen egyesült olyan harmonikus egészzé, mint ebben a nagyerejű művészen. Egyforma tökéletességgel oszlik meg benne minden tehetsége s emellett a legötletesebb és izlésebb operet rendező mindazok között, a kik ma vidéki színházakban rendeznek énekes darabokat. Es mindezek felül a színház vezetésről olyan bizonyítványt állított ki magának különösen az utolsó esztendőben, a minővel a direktorok között is kevés dicsekedhetik. Erről Leszkay tudna beszélni. Hogy ezt a legutóbbi szezon annyit szírt és zátony, annyi vihar és veszély között olyan vidáman és szerencsésen meguszta a színtársulat, ebben igazán csodát kellene látnunk, ha nem ismernők a művezetőnek azokat a ritka, becses kvalitásait, melyekkel Rubost bőven megáldotta a jó sorsa. Es végül, ime, ez az ember elbujik e korusba!

László Gyula is így tett volna, ha rá nem osztanak még egy kis szerepet a bucsu-estén. Róla olvastam egy fotográfiát az aradi színészet képes albumában, ennél tökéletesebbet én nem adhatok, ide iktatom: „Lászlónak, a művész-embernek érdekes jellemvonása, hogy komoly kri-

tika szárnyán emelkedett a magasba, azon kevesek sorába, a kiket a jövő nagy színészei közt emlegetnek. Tíz évvel ezelőtt, mikor a szegedi közönségnek a „Becsület“ Róbertjével bemutatkozott, azt irták róla, hogy a társalgás könnyed hangját nem tudja eltalálni. Ma szebben, közvetlenebbül, kifejezőbben nem beszél senki nála vidéki színpadon. A pátosza erős — mondták akkor. Maga a nemes egyszerűség, a való élet a játéka most. Gondolkodó, éles elme, nemcsak kulissza ezermester, mint a mindennapi siker annyi más kegyence. Készültségre valóságos szobatudós: az életben előkelő gondolkodásu kifinomult ízlésű szalon-ember: a színpadon nagyerejű művész, a ki a legegyszerűbb eszközökkel éri el a legigazibb és azért legértékesebb hatást. Mikor játék közben csakugy pataknak forró szívéből az őszinte érzések, mesteri mérsékléssel mindig diszkrét művész tud maradni. Szárnyaló, hevítő dikciókkal az ajkán is, maga a természetes ember, a megkapó igazság, Filozóf elme, derüs szív, gazdagon művelt lélek. A nagy színházak gurmand-közönségének igazi kedvence. Ahol járt, ott hosszú esztendők multán is örömmel emlegetik a babéros sikereit. — Legutóbb a Cyrano estékkel gyönyörködte a közönséget, mely már előbb is úgy megbecsülte kedves művészt, mint keveset előtte . . . Ez László Gyula. Most visszamegy Szegedre, a hol úgy várják, mint ahogy kevés művészt vártak még. Mi mindig visszavárjuk benne azt az előkelő szalon-színészt, aki oly ritka ma már a vidéki színpadokon.

Bucsuzatlanul mennek el még sokan az elsőrendű tagok közül. Fenyéri Mór is, aki dolgozott kettő helyett, de igazán csak ott érvényesíthette őseréjű tehetségét, a hol drámai karakter szerepet kellett kiformalnia. Ebben bravuros dolgokat láttunk tőle, ezért mindenütt megbecsülte a közönség.

Igy megy el Komlósy Ilonka, aki drámai naiva és táncos szubret, egyforma ambícióval, de az előbbihez születtett rátermettséggel. Roppant sikereket aratott néha-néha ez a fürge lábú fiatal művésznő, olykor talán maga is meghökkent. Sok virágot és babért fog még látni.

Haidt Margit is elmegy, a sikkes, bájos tancosnő. Mányai Aranka, a széphangu koloratur-énekesnő, Menszáros Margit, az elegáns drámai szendő, Kálcsa Róza, a rokonszenves drámai művésznő, Palágyi Lajos a sokoldalú szerelmes színész, Giréth Károly, a ki ezermester módra mindent játszott. — sok kedves emléket visznek el és hagynak itt. A sirkertüket mindig méltányolta a közönség. Hivatottság és készütség nélkül egyik sípcs közöttük, ugy lehet még nagyon sokszor találkozni nekikkel a sikerek krónikáiban.

KINTZIG FERENCZ.

SORMÁS KATA.

— Regényvázlat. —

Írta: SZEKELY GÉZA.

(Folytatás.)

Ugye lesz szives a gyáros anyját nevünkben megkérni, hogy mi lakásunkba viz-zatérhetünk, legalább anyámnak és nekem vagy nővéremnek szállást adjanak. Hisz jóknak mondta őket . . .

Igen, igen és alig várta hogy elbucsuzhassék. Összetört kedélylyel hagyta el a pap lakot.

Egy óra se telt bele és már ott volt Donayék szives izenete, hogy örömmel látják. Készüljenek, a a nagyságos asszony maga fog értük jönni.

Mikor az inas eltávozott, Kata dobogó szívére nyomta a kezét:

— Meglesz mama, meglássa meglesz! Csak nyugodtan viselkedjünk. Semmi bámulat! Akármily dolgot tapasztalunk, akármit látunk, ne csodálkozzunk rajta. Tudod Agnes, azzal fogunk imponálni, hogy semmi sem imponál nekünk.

Agnes azon tanakodott inkább, hogy fog odahatni a Bellák tanító? Az esetleg látható uri pompánál jobban érdekelte őt, hogy lehesen együtt vőlegényével?

Katának tehát teljesült remegő vágya, ábrándja belejutott a kastélyba. És a siker nem szédítte el. Bámulatos nyugalommal kezdte meg a csatát a jövőért. Részben veleszületett okos számítás, részben regényekből szedett lélektani ismeret vezette minden cselekedetét.

Az első nap meggyőzhette, hogy a szószeros értelmében megkedvelte őt a környezete. Ezek a tiszta lelkű, nyílt, egyenes jellemű emberek, a maguk cikornyátlan természetességükkel szinte könnyűvé tették a hűdiás munkáját.

Az apa és anya a teljes rokonszenven minden jelével elhalmozták. A gyáros huga Kata első bátor támadását egy percre kockázatosá tette ugyan.

Kata u. t. az első találkozásnál a gyáros hugát a legártatlanabb falusi egyszerűséggel összecsókolta és tégezte, ami Irént láthatólag szokatlanul meglepte. De Kata nyugodt otthonossággal társalgván tovább, tudomást sem vett a megütközésről. Mintha ez nem is lehetne másképen.

A fiatal Donay pedig maga félszeg szótalanságával csak nézte, bámulta Katát öntudatlanul. Alig elegyedett a beszélgetésbe. Ha édes anyja néha beleakarta vonni, zavart ügyetlenséggel, szinte kinosan nyögte ki a választ.

Még az első hét végé határozták el, hogy az öreg Donay felfesti Katát. Kata szerénykedve szabadkozott a megtiszteltetés ellen. Csak úgy ígérte meg, hogy ülni fog ha, a fiatal Donay valami felolvaszat azalatt neki.

Katának sejtetlme sem volt arról, hogy mily szerencsés eszme volt ez a felolvasztás. Míg az apa festett, a leány figyelemmel hallgatta Pier Lotti felolvasott gyönyörű prózáját. És az olvasás alatt felengedett az ifju Donay merevsége. Megjegyzéseket tett közbe, ami a leány magáéval cserélt ki és míg az apa a művész ambíciójával rajzolgata a szép modell részleteit, ugyszolván szemeláttára lopták el fiának szívét, lelkét, nyugalmát. Az a bizalmas együttlét, az a megvesztegető közelség teljesen a lány rabjává tette Donayt. A nőt kerülő férfi epedő vágygya. kereste föl Kata társaságát. Boldog volt, ha közelében lehetett. Az lett volna a csoda ha mindenki észre nem vette volna. A szülők örömmel látták ezt az érdeklődést Irén figyelő várakozással. Míg Menyhért határozott nyugtalansággal. A gyáros mosolygó boldogsággal reagált a célzásokra mindenkinek, csakis Menyhértnak válaszolt gunynyal, szinte élesen.

Egyik este Menyhért felkereste Donayt szobájában és hivatkozva az ő tiszta, kitünő barátságukra, számon is kérte nyílt szívvel az élesség okát.

Donay soká hallgatott. Fel-alá sétálgatott. Menyhért elé áll, erősen a szeme közé néz:

— Lajos! Szereted te azt a lányt?

— Nem!

— Igaz lelkedre, férfias szavadra mondod, hogy nem?

— Köztünk nem volt soha se szokás külön becsületszóval erősíteni, amit álitunk!

— Hát nem szeretet!

— Mondtam, hogy nem. Képesnek tartasz hazugságra?

Mindenre képes tartom magamat azért a lányért. Képes volnék érte még az anyámat is megcsalni.

— Azt neki mondd el. Tudom alig várja.

Másnap fölkereste az öregeket. Figyelmeztetni akarta a fiukat fenyegető veszélyre. De felsült, mert az öregek, a naiv idealisták mesés boldogságot láttak a szegény leány szerelmében. Kimenekült tehát a kastélykertben sétáló Irénhez, a gyáros hugához.

Beszélgetésük nehezen indult meg. Zavarta Menyhértet a tudat, hogy régi, bizalmas barátnőjét alhanyagolta kissé. De a baráti kötelesség kényszere bele hajtotta. Nyugtalan izgalommal mondta el Irénnek aggodalmait; hogy ez a kis naivnak tetsző falusi leány egy veszélyes, számító nő, aki méltatlan bátyja nemes szerelmére és boldogtalanná fogja tenni

Az éles megfigyelés hűségével kritizálta a leány viselkedését.

Irén maga is bevallotta magának, hogy tényleg sokat nevet ok nélkül, a mi ürességre mutat. Beismerte, hogy túl édeskés, hízlgős, minden herceg, kedves neki; ellentmondásait is észrevette, füllentéseit, nagyozó hajlamát és még is . . .

Irén, ez a nem annyira szép, mint kedves, komoly leány, a szokottnál is komolyabb arccal fordult barátja felé: Menyhért magát az a jó baráti szíve tovább ragadja, mint hellene. Engem megmentett egyszer, mihor jó baráti szívével gyermek szememet felnyitotta. Bebizonyította, hogy azt az urat rideg önző számítás vezette hozzám. Szóval egy korai csalódással mentett meg egy későbbi csalódástól. A mi apáéknak alig, magának sikerült kiábrándítani. Soh sem vettem szemére, hogy mi volt e kiábrándulás ára? De most bátyámról van szó! Tudja, hogy ő szívbjajos . . . Neki ez a szerelem, úgy tetszik, kárpótlás a sivár múltért, életénnek, jövőjének minden reménye, célja ez a mohón megkapott boldogság. Kérem ne iparkodjék őt is megmenteni. Nem biztos, hogy az elveszett szép álmokat kárpótolhatja a józan okosság. Majd a merengő, fájdalmas hangtól pajkos tréfakodásba csapva, megfenyegette Menyhértnet:

— Ki tudja, hogy öntől csak a baráti szeretet szól-e? Hátha magát is elfogulttá teszi a lány ellen valami érzés.

— Irén! Kegyed is? És fellobban homlokán a büszkesség lángja és beszélni kezd hévvel, érzéssell

— Igen Irén! Két éve mult, hogy mint az elébb mondta, kiábrándítottam. Két éve, hogy nyom ez a tartozás. Oh lát'am én, hogy a széttört ábrándvilágért kárpótlássul tartozom. De nem mertem a valóság boldogságával megkinálni. Most ön szabadította föl a tartózkodásomat.

Az az ember a pénzéért szerette. Szives volt elismerni, hogy bebizonyítottam.

De hogy meneküljünk én a hasonló vád alól. Ezen töprengtem régen-régen, Hogy bizonyítsam be, hogy nem e bosszúból, féltékenységből üldöztem-e amazt ki szívéből.

Most már tudom! Oklevelem tanárságra is képesít. Pályázni fogok tanári állásra. Ha érez magában orót, ha viszonozza azt a szerelmet, melyet egy futólagos érzés, ennek a falusi démonnak kacér számítása egy percre elhomályosított, akkor követni fog, akkor aszülőit gazdagságot, fényt, minden hozományt

PUSZTULÓ FAJ.

(Regény.)

— Az „ALFÖLD” számára írta: KOSZTKA MIHALY. —

A halmádi kastély nagy ebédlőtermében vígan voltak a halvány-zöld egyenruhás inas szorgalmasan töltötte a pezsgőt

— Egészségükre urak . . .

Ezt a ház ura, Tallián Tódor báró mondotta. A poharak megcsendültek. Csörömpöltek a hófehér tányérok. Itt-ott vidám kacagás hallatszott.

Egy kis hivatalos formalitás hozta össze a társaságot a halmádi kastélyban. A báró az utolsó ezreket vette fel birtokára és mikor a bank kiküldötte és jogtanácsosa leszámolta a halom bankót és az okmányokat a báró aláírta, az inas már jelentette, hogy a reggeli tálalva van.

Az asztalvégén egy ősz, magyar ruhás alak ült. A báró öreg inspektora. Arcára kiült a szomorúság. Szemére fátyolt szőtt egy-egy önkéntelenül felszökkenő köny. Halkan szólt a társához, a bank jogtanácsosához:

— Lássá, uram, egy század előtt még teljes díszbebe állott a rengeteg, csak lassan kezdett pusztulni. Az én időmben már sü ün kopogtak a fejsze-csapások. Most az én az utolsó kerhardt fa is összeomlott. Az erdő eltűnt, mintha sose lett volna . . .

Lemondó sóhajjal tette hozzá:

— Az én szegény, jó uraim . . .

I.

Az Erzsébet-körut komor büszkesége a Tallián-palota volt. Mintha egy darab kőből faragták volna ki a hatalmas méretű palotát, oly egységes hatással meredt a nézőre, mely már évtizedek óta volt ősi fészke a Tallián báróknak. Jobb sarkán óriási bal-

elhagyva, megosztja velem a latejnerség egyszerű, de tiszta kenyerét.

Igy beszélt még soká. Végül megragadta és ajkához vonta a nő kezét, majd karjába fonva, tuláradt boldogsággal sietek be Donayékhoz. Ragyogó arccal állott barátja elé:

— Te, te féltékony medve! Kell-e bizonyíték? Itt a menyasszonyom!!

Idétlen hangon kurjantva, ugrott fel a gyáros; Hopp, hopp! Éljen De megálj egy percre!

Egy eszmétől megitasultan, rohant, a Katáék ideiglenes lakása felé; vakmerő biztossággal hívja Katát, vaskos ügytelenséggel tuszkolja be a társasághoz és minden előleges kérdés nélkül e szavakkal lepi meg az előtte állókat:

— Ugye-e Kata nekem is van, nekem is, van, hogy mondjam, menyasszonyom.

Igy lettek egymásé.

* * *

Három évig tanárkodott Menyhért Budapesten egy iskolánál. Mesébe való boldogan, egyszerűen éltek egymásnak és annak a két pufok fiúnak. — a szülők szerint mindig — angyalnak.

De közbejött események kizavarták őket a tanári állásból. Katáékról lesz szó és nem Donayékról, mert ott a Kata dominált, vezetett. Donay észnélküli rabja lett a feleségének. Az egész család elborult azon az átváltozáson, a hogy ez a két ember átalakult. A cinikus öltözködésű Donay a legkifogástalanabb divat emberré változott át. A gondosan borotvált arc, rendezett hajzat az a kikötött, mintegy parancsra felkunkorodó bajusz felismerhetetlenné tették őt, mikor Olaszország i utjából hazatértek, Ók is Budapestre jöttek lakni. Kata fényezésével szinte ráijesztett az az öregekre.

(Folytatjuk.)

konos kiszögellés emelkedett, melyet egy fantasztikus alak, egy ujkori Atlasz tartott két vállával, kezeivel pedig, mintegy a falakból kilépő kőparipákat fékezve, melyek segédkeztek a balkon tartásában. Az a kő-atlasz vigyorgó arcával élni látszott. Szinte hallani vélték az előtte járók gunyos hangját: itt a Talliánok laknak.

A föld színe fölött két sor ablak nézett üveg szemeivel a világra. Tükör fényes üveglapjai dacosan verték vissza a reájok vetett pillantásokat, magát a napfényt is.

Most zárva komoran minden ablak. A Talliánok csillaga lebukott az ég ezüst lakói közül, már csak a föld peremén botorkált. Keresni kellett, hogy meg-lássák.

Csak még a jobb szárny látszik élni. Itt lakik az utolsó Tallián, Tódor báró.

A századvég büneiből és erényeiből alkotta őt a természet. Nemzetségének minden kiválósága és könyelműsége egyesült benne. Szüleit csak a kastély képtárából ismerte. Ifjúkori nevelője a kegyurasági plébánia apátja volt, fiatalságát már a kaszinók és orfeumok levegője érlelték kora vénné.

Az első betáblázás az ősi birtokra még megremegtette, a második már közönyösen hagyta és az utolsó nál pezsgős reggelivel kínálta meg a pénztátadókat.

Ennek a pezsgőnek az íze mégis keserű volt. Alig hogy lakására érkezett, már jelentette az inas a bankárt.

— Jöhet.

A bankár bejött. Bejött úgy a hogy volt. A felső kabátját sem vetette le. Ő is már otthon érezte itt magát. Azután beszélni kezdett. Valami szemrehányás volt a hangjában.

— Hát már én nem vagvok jó. Hallottam most már más adja a pénzt. Báró ur, ez nem volt szép öntől.

Azután egyszerre más hangba csapott át:

— Mondja csak báró ur, még sose gondolt arra, hogy megnősüljön?

Tallián mosolygós arccal válaszolt:

— Nézze, Mayer, ha akar valamit tőlem mondja meg egyenesen, de itt minden féle bolond dolgokat ne fecsegjen.

— Kérem. Csak úgy eszembe jutott. Meg aztán úgy hallom, hogy Reingruber Ferencz birtokot vásárol, épen a báró ur birtokát vásárolja meg . . .

— Mit beszél, az én birtokomat, tudtomon kívül . . .

Mayer ur csendesesen, mosolyogva simitgatta szakálát.

— Hiszen azt csak a báró ur is fogja tudni, hogy az ilyen birtokokat hogyan szokták venni. A halmádi birtok most már az utolsó ekevasig be van táblázva, jönnek a részletek pontos fizetése . . .

— Hát fizetem.

— De miből?

— A birtok még termőképes, dolgozni fogok . . .

— És én, hát én miből kapom a pénzem. Az én terminusaim nincsenek megállapítva.

A báró türelmetlenkedni kezdett. Fel-le járt a szobában. Mayer csak nézte, hagyta hogy kitombolja magát a belső indulat. Ismerte ő már ezeket a lelki forrongásokat.

— Reingruber Ferenc biztosan megfogja venni a birtokot, ezt én már tudom. Mi erről értesülve vagyunk. Szüksége van erre a birtokra, mert másfelé nem tud terjeszkedni a műhelyeivel, a telepével, aztán, a mint mondják, két leánya is van . . .

Tallián Tódor büszkén egyenesedett ki, szinte átszúrta a szemével a bankárt, mikor mondta:

— Egy Reingruber leányt én? . . .

— Miért ne? Talán azt gondolja, báró ur, hogy ez a Reingruber valami meggzadagodott zsidó, mint akár én, ki csak arra jó, hogy pénzt adjon. Nem. Ez egy becsületes német, ki ötven éve dolgozik már a magyar ipar szolgálatában, ki hazát cserélt, elcserélte az ő német hazáját a mi magyar hazánkért, a kinek a gyermeke már magyar és a ki szívósan ragaszkodik ehhez a földhöz. Ő szerencsésebb, mint mi zsidók, ő magyarrá lehet, mi sobase.

A szalmaszín szakálu Mayer egészen kikelt magából, míg ezt a pár mondatot hirtelen elhadarta.

(Folytatjuk.)

R

Ha majd az örökség elér,
S ez a néhány vers a kezébe jut
Ajkad fonyadt, hajad fehér,
Magad előtt látsz egy szegény fiut.
Arcod elvesztett himporán
Melynek helyén ránc ránca támad,
Az édes emlékek során
Könnyet perget a bu, a bánat.
Olykor, tükön gondolsz reám,
S tán a szemed is lopva fölragyog,
Majd, egyszer, sok, so. év után,
Reám, ki akkor rég halott vagyok.

MAIONE.

A NAGY VILÁGBÓL.

— Lipótvárosi kaszinó ügye. Nem lehet elvitatni, hogy a budapesti zsidóság társadalmi vérkeringése a lipótvárosi kaszinóból indul ki. Bármilyen akció, vagy reakcióra van szükség, arra mindenesetre a lipótvárosi kaszinóból kapja a direktívát. A zsidóság, helyesebben a gazdag, de kevésbé

müvelt zsidók, azok a kik a közvélemény előtt mint a zsidóság képviselői jelentkeznek, mihelyt az antiszemita reakciós irány megerősödik, nem azon fogja a fejét törni miképpen verje le az új irányt, hanem minden erejével azon lesz, miképpen találjon utat módot arra, hogy az új irányal kiegyezzen, abba beleilleszkedjék s abból az előnyöket a maga részére biztosítsa.

Vajjon mit szólnak a műveltebb zsidók a kaszinó választmányok tapintatlanságához. Bármilyen célből hivaták meg magukat Rakovszky és társai a kaszinó estélyére, mégis a néppárt égése alatt közeledtek, és kár volt velük úgy eljárni. Falk Zsigmond pedig jól teszi, ha örökidőkre hátal fordít annak a kaszinónak, mely őt oly nagymértékben desavualta.

× **Fejérváry Géza báró.** Az öreg generális továbbra is megmarad honvédelmi miniszternek, tagadhatatlan, hogy óriási érdemei vannak honvédségünk fejlesztésében. De hogyha olyan rettenetes módon ki nem álhatja Horánszky Nándort, miért enged a kényszernek, hogy továbbra is megmaradjon a bársony széken. Hiszen így aztán folyton Horánszky közelében kell hogy legyen. És a nagy közönség egészen más szemmel nézi ezt az egész dolgot; nagymérvű póst lát Fejérváry báró eljárásában, és személyes ellenszenvet; a mi egy cseppet sem illik. nem való és semmiköze a miniszterséghez.

○ **Nyilasi Matyi siremléke.** Egynehány éve eltemettük a mi Matyinkat, mégis fricsa a fülünknek, ha az ő neve után a „siremlék“ szó következik. Ez azt jelenti, hogy a legvigabb, a legbohémebb komikus ma is köztünk él. És mikor az ő emlékének felállított sirkövet lelepleztük, olyan furcsán hiányzott a gyászt ünneplők közül — Matyi. Épen ő. Vajjon megfért-e az ő kedélyével az a komoly ünnepség, amit ma délelőtt tartanak a sirjánál. Bizonyára igen, mert ahol nem az értelem, hanem a szív gondolkodott, ott Matyi volt köztünk a legkömolyabb. Bizonyítékká a halála. Az érzékeny lelkű komikus megtudta siratni egy légy halálát is, de a magáé fölött bizonyosan kacagott volna. Ez a legtisztább tohémség, amit elképzelni lehet. Az a sir-emlék ott a temetőben azt jelenti, hogy a Nyilasi Mátyás bohémisége helyett talált a mi szívünkben.

× **Március 15.** A magyar szabadságtörténelemnek ez a fényes forulópontja azon mozzanatok közé tartozik, melynek emlékét a magyar szivekből soha ki nem irtják, ha még 364 április 11-ikét törvényesítenek is, A mi városunkat számtalan emlék fűzi a negyvennyolcas eseményekhez, illő tehát, hogy mi március idusát is kiváló visszaemlékezéssel ünnepeljük meg. A mi ünnepeinknek az a két beszéd

adott magasztosságot, ami március 15-én elhangzott. Az egyiket *Hock* János tartotta, a másikat *Benedek* Árpád. Hock ékesszólását kár dicsérni, sokkal jobban ismeri már azt Arad közönsége. Ellenben sokat vesztett az is, aki március 15-én nem ment el a színházba, Benedek beszédét meghallgatni. Ez a hirlapíró a tollnál csak elokvenciájával tud ügyesebben bánni. Beszéde valóságos költemény, méltó az alkalom magasztosságához, előadási modora pedig előkelő és tüzes, gyújtó és lebilincselő. Az a palmaág, amit a színpadra felnyújtottak neki, a közönség tetszésének a tapsnál maradandóbb jele volt.

□ **A zentai fahid.** Most még Zentán van, maholnap Aradon lesz. Az Isten mentsen meg minket ettől s bár rosszul esik a zentai ördögöt aradi falra festeni, mégis tesszük abban a reményben, hogy így talán hamarabb eltűnik az aradi fal s a zentai ördög nem kap helyet nálunk. Mert ne tessék hinni, hogy a mi Maros-hidunk mentes minden beállható veszedelemtől. A kincstár raját szemét kötözgeti be avval, hogy minden harmadik negyedik évben kijavítja azt ezt a rozoga fa-átjárót. Olyan ez a fahid, hogy míg tart, addig tart egyformán, ha aztán szakad, akkor egyszerre leszakad az egész instrumentum. S a mi atyai kincstárunk még sem okul. Bizonyára úgy gondolkodik, hogy miután a Maroson nem jár hajó, hát ha le is szakad a hid, nincs amit agyon nyomjon. Ebben igaza van. S ha az aradi hid egy olyan szerencsés billanásban találna letörni, mikor épen egy ember sincs rajta, gondolkoznánk azon, hogy ne adjunk-e hálát az Istennek ezért a katasztrófiáért.

△ **Villamfény a partokban.** A város közgyűlése elhatározta, hogy a Maros-parti sétahelyeket gáz helyett ezután villanynyal fogja világítani. Mi elhisszük a főmérnöknek, hogy a gázvezeték kiöli a park fát s nem busulunk a felett, hogy ezután fehér az éjjelenként a park és nem zöld. Mert csak ez a különbség a kétféle világítás között. Nagy kérdés azonban, hogy a villanyfény fog-e adni olyan világosságot, mint amilyet eddig az auer adott. Nem úgy értjük, hogy a villanyfénye gyengéőbb, mint a gázé, hanem hogy állhatnak-e fel megfelelő számú lámpákat? Mert tény, hogy a Baross-park azért olyan közkedvelt, mert pompás világítása volt esténként, a Salacz park ellenben azért olyan néptelen, mert a szépségénél csak a sötétsége volt nagyobb. A szerelmeskedő párok bizonyára nincsennek a mi nézetünkön, tehát elvégre nem mindenki szerelmes és nem mindenki jár a parkba turbékolni.

§ **A Krakkói ügyvéd.** Arad jogász embereit a minap végig „fechtolta“ egy krakkói állügyvéd. Magyarországon több városában megfordult már s bizo-

nyára jóval felülhaladja az ezer forintot az a pénz, a mit *dr. I. U. Laudan* ur, ahogy magát nevezi, kivitt az országból Galiciába, vagy nem tudom én hova. Ez is elég kétségbe esni való dolog, hanem a fő baj még sem ez. Sokkal szomorubb benyomást tesz ránk az a baklövés, amit a szélhámos krakkói kollegával szemben egynéhány ügyvédi kamara, közöttük az aradi is, elkövetett. Ezek tudnillik a legnyugodtabb lelkiismerettel adták ki Laudan Izraelnek az ajánlóleveleket, melyekben kéri az ügyvédeket, hogy részesítsék anyagi támogatásban a „szerencsétlen sorsra jutott krakkói ügyvédet.” Ez kérem a szomorú dolog. Igaz, hogy a kamara nem lehet vizsgálóbíró, hogy kétségtelenül megbizonyosodjon afelől vajjon nem szédelt-e a dolgga, de hát akkor nem egyszerűbb-e rövidesen megtagadni a legitimáció kiadását, különösen ha egy galiciai zsidóról van szó. Ugyan — kérdjük — ha egy magyar ügyvédnek volna képe Galiciába menni könyöradományokért, adna-e neki a krakkói ügyvédi kamara ajánlólevelet a galiciai ügyvédekhez? Bizonyára nem, még akkor sem, ha kétségtelenül — dokumentálná az ő ügyvédi voltát, s a szerencsétlen sorsát nem üres mesével hanem királyi hitlevéllel igazolná. Az a bajunk nekünk magyaroknak, hogy bosszantóan naivak vagyunk. Ezért van igaza Szemere Miklósnak.

IRODALOM.

Pusztuló faj. Lapunk mai számában eredeti regény közlését kezdtük meg. A magyar társadalom világában játszódó és meseszövéseiben fordulatos regény szerzője: *Kosztka Mihály*. A pusztuló fajt egy az erkölcsében degenerált báró család utolsó sarja képviseli, akinek az életerős, polgár-erényekben gazdag társadalmi középosztályokkal szemben bukniia kell. E regénnyel kezdjük meg különben ama sorozatot, mely lapunk regénycsarnokát állandósítani akarja. A mai modern milliőben élő regényünkre felhívjuk olvasóink figyelmét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá czimzendők.

K. M. N. D. Budapest. Köszönet az elismerésért, mindegy azon leszünk, hogy az ilyen dolgokban előljárjunk.

H. J. Kolozsvár. A következő számban jönni fog.

Tatjana Arad. Még egy kis türelmet kérünk.

Márciusi ibolya Arad. Ha őszintén szólott? — akkor megható reánk, nem reméltük ezt a sikert, még kevésbé vártuk azt, hogy ilyen elismerés érjen bennünket, nyugodt lehet, mert nem tesz minket elbizakodottá.

Erdeklődő Arad. Igen, munkatársaink között van.

Előfizető 20. Arad. Lapunk május elsőtől hetenkint fog megjelenni, az előfizetési díj csak kis összeggel fog emelkedni, az amateur-képeket csak tessék beküldeni, — semmi se jár érte.

EMKE gyufát kérjen mindenki!

× **Feltűnést keltő találmány** a fogtechnika ferén. Müfog koronák és müfog áthidalások aranyban. Mütoz inylemez nélkül. A müfog koronák aranyból (arany sapka) pótolják az oly fogakat, melyek már nem tömhetőek, vagy letöredeztek. A müfog koronák erősen vannak elhelyezve, mint a természetes fogak. A fog áthidalás segítségével oly fogsorok készíthetők, melyek a szájjban tartósan ülnek a nélkül, hogy azokat ki kellene venni. Ezen áthidalás által a müfogaknak a természethez való hasonlósága csak emelkedik, megjegyzendő azonban, hogy ugy a müfog koronák, mint fog áthidalások és zománc-fogak arannyal fűzve csakis akkor készíthetők, ha még néhány fog gyökér, vagy természetes fog van az alkapocsban. — Kau sug-fogakat arannyal bevont inylemez-k nélkül, esetleg inylemezekkel jótállás mellett a legjobban készit *Morgenstern Gyula* fogász. Múterem Aradon, az Andrássy-uton.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozunk.

Állandó és tetemes

mellékkeresetre

tehetnek szert

ugy helyben, mint vidéken

jó megjelenésű és megbízható urak

egy elsőrendű

hazai vállalatnál.

Szakértelem ritánatos, de nem okvetlenül szükséges; írásbeli ajánlatok márczius hó

31-éig.

„**Fixum 600**“

jelige alatt

Arad, Andrássy-tér 3. II. emelet, 42. ajtó

alá küldendők.